

Fragmenta: cinc anys de llibres no religiosos sobre religions

per Ignasi Moreta

«Nosaltres, de llibre religiós, no en tenim. Però això vostre és diferent. Els vostres llibres són aquí.» I, efectivament, en un taulell de la llibreria Documenta hi havia, generosament exposades, les últimes novetats de Fragmenta. Naturalment, em va agradar que, d'una manera tan espontània, el savi llibreter Josep Cots tingués tan clara la diferència entre «llibre religiós» i «això vostre». Fragmenta Editorial, nascuda l'any 2007 i avui amb una cinquantena llarga de títols al catàleg, publica llibres clàssics i d'assaig en l'àmbit de les religions, i tanmateix no publica «llibre religiós».

El llibre religiós és el llibre escrit per i per a creients amb la finalitat de nodrir una determinada experiència de fe. Poden ser llibres d'inspiració cristiana o de qualsevol altra religió, però sempre tenen adjectiu confessional. Fragmenta Editorial, en canvi, publica textos sense adjectiu. No som una editorial catòlica, ni tan sols cristiana, però tampoc no som una editorial a favor de l'agnosticisme o l'ateisme. Això no vol dir que siguem una editorial religiosament indiferent: al contrari, l'empatia envers els fenòmens religiosos és manifesta, però aquesta empatia pot ser compartida per qualsevol lector culte siguin quines siguin les seves creences o no-creences.

L'exemple concret de Raimon Panikkar ho fa més fàcil d'entendre. Panikkar era sacerdot catòlic, i se sentia fecundat també per l'hinduisme, el budisme i el pensament secular. Quan llegim Panikkar, hi percebem clarament un autor religiós, totalment religiós, que reivindica un acostament a la religió des de la religió. I, tanmateix, l'obra de Panikkar no l'associem a la literatura religiosa habitual. No fa textos pastorals, ni catequètics, ni edificants. Molts lectors ignoren la condició de sacerdot catòlic de Panikkar. Sense deixar de ser religiós ni amagar-ho mai, Panikkar escrivia per a tothom. La condició religiosa de l'autor no creava en la seva escriptura una barrera infranquejable per als no religiosos.

La cosa que preteníem Inês Castel-Branco i jo ma-

teix quan vam crear Fragmenta fa cinc anys era exactament això: acollir textos centrats en els fenòmens religiosos tractats de tal manera que no creessin una barrera amb el lector no religiós. Però sense excloure en cap moment el lector religiós. És possible escriure sobre qüestions religioses sense que religiosos i agnòstics o ateus se sentin aliens al text? Sens dubte. Ho proven els textos de Panikkar, però també els textos de Xavier Melloni, de Ramon M. Nogués, de Marie Balmory i de tants altres autors publicats per Fragmenta al llarg d'aquests cinc anys.

Al servei de la cultura i les religions

El projecte inicial de Fragmenta constava de tres col·leccions: «Assaig», «Introduccions» i «Sagrats i Clàssics». «Assaig» és la col·lecció diguem-ne genèrica: la que acull assaig preferentment contemporani al voltant del fet religiós. Amb el nom de la col·lecció vam voler reivindicar un gènere que, en català, va tenir als anys setanta i vuitanta una rellevància editorial que posteriorment ha perdut. A més, en l'àmbit de les religions el terme *assaig* és gairebé subversiu, perquè les religions tendeixen més a generar tractats teològics i textos prescriptius; l'assaig, en canvi, és el gènere de la recerca lliure, informada, intel·ligent. A la col·lecció «Assaig» hi hem acollit un bon nombre d'assaigs d'autors catalans, però també altres textos que no responen formalment al gènere de l'assaig, tot i que s'hi acosten en les intencions. La major part de llibres de la col·lecció són d'autors catalans contemporanis (Xavier Melloni, Ramon M. Nogués, Valentí Fàbrega, Francesc Torradeflot, Laia de Ahumada, Josep Otón, Carles Salazar, Lluís Duch, Ignasi Moreta, Josep Rius-Camps, Francesc Torralba, Vicenç Villatoro i Amador Vega), però també hem acollit autors catalans amb la categoria de clàssics (Joan Maragall), autors estrangers del segle XX ja difunts (Marcel Légaut, Jerzy Grotowski i Mircea Eliade) i autors estrangers en actiu (Marie Balmory, Philippe Barbarin i Luc Ferry).

Presentació a la Casa del Llibre (aleshores Llibreria Bertrand), de la Rambla de Catalunya, de Barcelona, del llibre *Demostració a Teòfil* de Lluç, el 16 de gener de 2010, amb Narcís Comadira, Joan Ferrer, Josep Rius-Camps i Jenny Read-Heimerdinger. A la foto, l'actor Francesc Torrent recita uns fragments de l'Evangeli de Lluç.

Presentació del llibre *Monges* de Laia de Ahumada a la Biblioteca Francesca Bonnemaison, el 7 d'abril de 2008. Hi van intervenir Marta Pessarrodona, Joan Estruch i l'autora. En van haver de quedar fora trenta persones per manca d'aforament.

La col·lecció «Introduccions» vol ser un «Que saïje» de religions: petites monografies introductòries a cadascuna de les grans religions o corrents espirituals de la humanitat i a grans temes d'interès en l'àmbit de les religions. Tots els volums són d'encàrrec, amb un autor del cos principal del text i tres contraopinants que el complementen. Els cinc volums publicats fins avui són: *El diàleg interreligiós* (Raimon Ribera), *Els mestres de la sospita. Marx, Nietzsche, Freud* (Francesc Torralba), *La teologia feminista en la història* (Teresa Forcades), *El zen* (Raquel Bouso) i *El sufisme* (Halil Bárcena).

La col·lecció «Sagrats i Clàssics» vol aplegar els grans textos generats per les diverses tradicions, en traduccions directes de l'original al català i introduccions i

notes que facilitin l'accés al text. Els cinc volums publicats fins avui són bilingües (en dono els traductors entre parèntesis): *Analectes de Confuci* (Antoni Prevosti), *Les estrofes del Samkhya* (Laia Villegas), *Demostració a Teòfil* de Lluç (Josep Rius-Camps i Jenny Read-Heimerdinger), *Diwan de Hal·laj* (Halil Bárcena) i *La saviesa dels pares d'Israel* (Joan Ferrer i Costa).

L'abril del 2009 vam incorporar al nostre catàleg una quarta col·lecció: l'«Opera Omnia Raimon Panikkar». Es tracta d'un ambiciós projecte de publicació de les obres completes de qui pot ser considerat el pensador contemporani més excepcional que Catalunya ha donat al món. És una obra que tindrà una vintena de volums, dels quals ja n'hem publicat cinc: *Mística, ple-*

nitud de Vida, Religió i religions, Pluralisme i interculturalitat, Visió trinitària i cosmoteàndrica i Mite, símbol, culte.

A l'últim, el febrer del 2010 vam estrenar la cinquena col·lecció de Fragmenta, anomenada «Fragmentos». És la nostra única col·lecció en castellà, i pretén aplegar tant textos clàssics com textos d'assaig i introductoris. Hi prioritzem els llibres d'autoria catalana, de manera que és una col·lecció que contribueix a la projecció exterior de l'assaig català.

Al llarg dels més de cinquanta llibres publicats fins avui, hem tingut molt d'interès a treballar amb la màxima cura el model lingüístic del text i la seva presentació gràfica. Pel que fa al model lingüístic, i sempre salvant el necessari respecte per l'estil de cada autor, hem intentat tendir cap a una prosa catalana culta i àgil al mateix temps, que defugui amb la mateixa força les interferències i les ultracorreccions, el català empobrit però també el català innecessàriament impositat. I, pel que fa a la presentació gràfica dels textos, Inès Castel-Branco ha dissenyat totes les cobertes i ha compaginat tots els llibres seguint sempre els principis de sobrietat, llegibilitat i elegància.

També hem procurat, al llarg d'aquests cinc anys,

fer els màxims esforços a l'hora de promocionar els llibres i els autors. Hem fet conèixer autors novells i hem treballat per promocionar alguns autors veterans que no gaudien del reconeixement corresponent a la seva vàlua. Cada llibre publicat ha estat presentat públicament, de vegades en diverses ocasions i llocs. Hem tractat de ser innovadors en el format de presentació dels llibres, incloent-hi sovint recitals poètics, música, dansa..., sempre que tinguessin a veure amb el llibre. Les presentacions i actes similars són també l'ocasió per a posar el llibre com a centre d'una discussió intel·lectual mantinguda entre l'autor i uns lectors «de luxe». La nostra pàgina web (www.fragmenta.cat) recull l'enregistrament videogràfic de molts dels nostres actes, i els principals ressons de premsa generats per cada llibre.

El passat 5 de maig vam celebrar a Barcelona el I Fòrum Fragmenta. Van ser un conjunt d'activitats (tallers, seminaris de lectura, taules rodones...) que ens van permetre posar en diàleg autors i lectors. El Fòrum Fragmenta ha estat la nostra manera de commemorar aquests cinc anys apassionants al servei de la cultura i les religions.

Petit diccionari de ciència Petit imaginari de ciència Rosa Estopà (dir.)

Aquests diccionaris són molt especials. Especials perquè els autors són 500 nens i nenes d'entre 5 i 8 anys.

L'un recull les definicions fetes a partir del que saben ells i també els dibuixos que en van fer. Segur que hi aprendreu moltes coses!

I l'altre recull les definicions més insòlites, imaginatives i divertides, amb dibuixos de l'il·lustrador Christian Inaraja. Us fareu un bon tip de riure!

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
comanda@pamsa.cat www.pamsa.cat